

B O G A N M E L D E L S E R

H. H. Villard: »Deficit Spending and the National Income«. Farrar & Rinehart, New York 1941. 428 Sider. Pris: § 3.50.

Dette er unægtelig en lidt forsinket anmeldelse. Krigens afspærring har imidlertid gjort, at vi stadig, hvad angår international økonomisk litteratur, har en hel del at indhente, hvilket kan begrunde, at en syv år gammel bog anmeldes. Denne bog er imidlertid i førende tidsskrifter blevet indgående behandlet, så jeg her — særlig på grund af det sene tidspunkt — skal indskrænke mig til kort at referere indholdet, således at det i hvert fald ikke kan blive p. g. af uvidenhed om bogens existens, at den eventuelt vil blive ulæst i Danmark.

Bogens emne kan siges at være multiplikatoreffekten, særlig the consumption multiplier. Selv om man er i stand til at finde tilløb til en multiplikator-teori langt tilbage i den økonomiske videnskabs dogmehistorie, så er »multiplier-sproget« dog forholdsvis nyt. Man plejer jo at udnævne Kahn til fader (*Economic Journal* 1931). I 30'erne udvikledes redskabet stærkt i tilslutning til læren om finanspolitikens virkninger.

Hele denne dogmehistorie får en grundig behandling af Villard i bogens 2. del (kap. IX—XVII), ligesom dette afsnit — som fra et teoretisk synspunkt vel nok er det mest interessante — søger at føre teorien videre. I den dogmehistoriske behandling går forf. grundigt til værks. Al væsentlig litteratur frem til 1940 — så vidt den da er mig bekendt — refereres og diskuteres. Det er naturligvis først og fremmest Kahn, Neisser, J. M. Clark, Keynes, Haberler, Stone m. fl. som behandles. Resten af afsnittet — kap. XV—XVII — undersøger de faktorer, som er bestemmende for multiplikatoreffekten af en given offentlig udgift. En uundgåelig definitionsdiskussion fås herunder i kap. XVI.

I 1. del (kap. I—VIII) gives en grundig, elementær indføring i makroteorien. Dette afsnit danner en udmærket baggrund for 2. afsnit. 1. del går også ind på konjunktur-teoretiske problemer — selv om det naturligvis ikke kan blive særlig dybtgående. Med kap. VIII fås, ved en foreløbig behandling af public deficit spending, et godt oplæg til 2. dels teoretiske behandling.

Det er velgørende, at forf. ikke har afsluttet sin bog med de to første afsnits teoretiske analyser. Næste del hedder »The Amount of Recent Public Net Income-Increasing Expenditure« og giver virkelig et meget interessant bidrag til en sådan analyse. Selv om de to foregående afsnits teoretiske apparatur ikke sættes i fuld sving, kommer forbindelsen dog klart frem. Med makro-tal fra U. S. A. vises deficit spendings indflydelse på indkomstdannelsen. Som næsten altid i sådanne undersøgelser savner man en kritisk gennemgang af selve talmaterialet.

Sidste afsnit (kap. XXIV—XXVII) hedder »Comparisons and Conclusions« og er især »Conclusions«, hvilket jo i almindelighed (og således også her) blot betyder et kort resume.

Som foran sagt vil det vist være lidt malplaceret at komme med en egentlig kritik af bogen. Der er en hel del at diskutere, men det er jo lidt sent at sige det. Megen af den eventuelle kritik er iøvrigt nu overflødig, da nyere multiplikator-teori har rettet på fejlene.

Men bogen er stor interesse værdig. Så hurtigt går det alligevel ikke i socialvidenskabernes, at 7 år har forældet denne bog. I sin lempelige og pædagogisk let forståelige indføring i moderne makroteori, i sin gode oversigt over 30'ernes multiplikator-diskussioner og i sin forening af teori med empiriske data har Villard skrevet en bog, som sandsynligvis ej heller de næste 7 år vil gøre overflødig. En ikke fuldstændig, men dog overordent-

B O G A N M E L D E L S E R

H. H. Villard: »Deficit Spending and the National Income«. Farrar & Rinehart, New York 1941. 428 Sider. Pris: § 3.50.

Dette er unægtelig en lidt forsinket anmeldelse. Krigens afspærring har imidlertid gjort, at vi stadig, hvad angår international økonomisk litteratur, har en hel del at indhente, hvilket kan begrunde, at en syv år gammel bog anmeldes. Denne bog er imidlertid i førende tidsskrifter blevet indgående behandlet, så jeg her — særlig på grund af det sene tidspunkt — skal indskrænke mig til kort at referere indholdet, således at det i hvert fald ikke kan blive p. g. af uvidenhed om bogens existens, at den eventuelt vil blive ulæst i Danmark.

Bogens emne kan siges at være multiplikatoreffekten, særlig the consumption multiplier. Selv om man er i stand til at finde tilløb til en multiplikator-teori langt tilbage i den økonomiske videnskabs dogmehistorie, så er »multiplier-sproget« dog forholdsvis nyt. Man plejer jo at udnævne Kahn til fader (*Economic Journal* 1931). I 30'erne udvikledes redskabet stærkt i tilslutning til læren om finanspolitikens virkninger.

Hele denne dogmehistorie får en grundig behandling af Villard i bogens 2. del (kap. IX—XVII), ligesom dette afsnit — som fra et teoretisk synspunkt vel nok er det mest interessante — søger at føre teorien videre. I den dogmehistoriske behandling går forf. grundigt til værks. Al væsentlig litteratur frem til 1940 — så vidt den da er mig bekendt — refereres og diskuteres. Det er naturligvis først og fremmest Kahn, Neisser, J. M. Clark, Keynes, Haberler, Stone m. fl. som behandles. Resten af afsnittet — kap. XV—XVII — undersøger de faktorer, som er bestemmende for multiplikatoreffekten af en given offentlig udgift. En uundgåelig definitionsdiskussion fås herunder i kap. XVI.

I 1. del (kap. I—VIII) gives en grundig, elementær indføring i makroteorien. Dette afsnit danner en udmærket baggrund for 2. afsnit. 1. del går også ind på konjunktur-teoretiske problemer — selv om det naturligvis ikke kan blive særlig dybtgående. Med kap. VIII fås, ved en foreløbig behandling af public deficit spending, et godt oplæg til 2. dels teoretiske behandling.

Det er velgørende, at forf. ikke har afsluttet sin bog med de to første afsnits teoretiske analyser. Næste del hedder »The Amount of Recent Public Net Income-Increasing Expenditure« og giver virkelig et meget interessant bidrag til en sådan analyse. Selv om de to foregående afsnits teoretiske apparatur ikke sættes i fuld sving, kommer forbindelsen dog klart frem. Med makro-tal fra U. S. A. vises deficit spendings indflydelse på indkomstdannelsen. Som næsten altid i sådanne undersøgelser savner man en kritisk gennemgang af selve talmaterialet.

Sidste afsnit (kap. XXIV—XXVII) hedder »Comparisons and Conclusions« og er især »Conclusions«, hvilket jo i almindelighed (og således også her) blot betyder et kort resume.

Som foran sagt vil det vist være lidt malplaceret at komme med en egentlig kritik af bogen. Der er en hel del at diskutere, men det er jo lidt sent at sige det. Megen af den eventuelle kritik er iøvrigt nu overflødig, da nyere multiplikator-teori har rettet på fejlene.

Men bogen er stor interesse værdig. Så hurtigt går det alligevel ikke i socialvidenskabernes, at 7 år har forældet denne bog. I sin lempelige og pædagogisk let forståelige indføring i moderne makroteori, i sin gode oversigt over 30'ernes multiplikator-diskussioner og i sin forening af teori med empiriske data har Villard skrevet en bog, som sandsynligvis ej heller de næste 7 år vil gøre overflødig. En ikke fuldstændig, men dog overordent-

lig vejledende bibliografi (på over 150 numre) vil være til stor hjælp i søgen efter litteratur om dette vigtige emne.

Een kritisk bemærkning må det være tilladt at komme med: Bogens emne er multiplikatorteffekten af deficit spending. Da forf. imidlertid gør så meget ud af den almindelige multiplikator teori, skulde man have troet, at der dog eet sted var bemærket, at dette i virkeligheden blot er at anvende multiplikator teorien på et meget specielt objekt. Det traf sig historisk sådan, at multiplikator teorien med Kahn's første arbejde startede som en teori om offentlige arbejders expansions-effekt. Denne snævre problemstilling var i 30'erne fremherskende. Nu er det vel erkendt — men det er ikke tilstrækkelig erkendt — at multiplikator teorien er en generel teori om virkningen af investeringssvingninger. Dette er klagende at have for øje — også ved læsning af Villard's anbefalelsesværdige bog.

P. Nørregaard Rasmussen.

D. Philip Locklin: Economics of Transportation, 3. Udg. Chicago 1947. 885 Sider.

Der findes en hel Række Bøger udgivet af amerikanske Trafikøkonomer om Transportproblemerne; de fleste af disse indeholder en Beskrivelse af de amerikanske Jernbaners Udvikling og redegør for den dertil knyttede Lovgivning, hvorefter Forfatterne kommer nærmere ind paa Pristfastsættelsen, herunder ikke mindst paa de Problemer, der stammer fra Kravet om, at Priserne skal være fair overfor Kunderne og Forbrugerne. Materialet til de fleste af disse Fremstillinger stammer for en væsentlig Del fra de utallige Kendelser, der er afgivet af Reguleringsmyndighederne og fra disses Begrundelser.

En af de mest a jour førte af disse Fremstillinger er givet af Locklin, der er Professor i Illinois. Den principielle Linie adskiller sig ikke meget fra en Række af de andre Arbejder, men den indeholder en hel Del Oplysninger om specielt de senere Aars Lovgivning, og Bogens Fremstilling af amerikanske Jernbaneproblemer baade i Forbindelse med »Reasonableness» og »Discriminations» indeholder adskilligt af Interesse for Forstaaelse af den offentlige Virksomheds Prispolitik, saa-

ledes som Problemerne ligger mere i Almindelighed.

Alligevel maa det siges, at Bogen har betydelige Mangler. For det første forsøger Forfatteren ikke i ønskeligt Omfang at erkende, at Problemstillingerne for Transportmidlernes Prispolitik maa ændres væsentligt, naar den tidligere Monopolstilling ændres ved Konkurrencen med Automobileer over de korte Afstande og med Luftfarten over de længere Afstande. Dette hænger maaske noget sammen med, at Forfatteren ikke skelner tilstrækkeligt mellem Transportydere og Transportforbrugers Synspunkter og Interesser. For det andet kunde man vente af Forfatteren, at han af sit Erfaringsmateriale havde udtaget visse almene Principper for Transport økonomien, Principper, som det igen vilde være af Interesse at faa sat i Forhold til den Udvikling, der har fundet Sted indenfor den centrale økonomiske Teori ikke mindst netop i U. S. A.

P. P. Sveistrup.

Fællesforeningen af Danmarks Brugsforeninger 1896-1946. Det danske Forlag Kbh. 1946. 465 Sider.

Det er her i Landet almindeligt, at en stor Virksomhed bl. a. fejrer sit Jubilæum ved Udsendelse af et Festskrift. Et saadant kan enten være formet som en Paavisning af Virksomhedens Indsats og en Hyldest til dens Mænd eller Festskriftet kan være formet som en Uddybning af et Spørgsmaal, som Virksomheden er interesseret i at faa belyst paa objektiv Maade. Ved Valget af Festskriftets Opgave og Form har Udgiverne bestemt hvilken Læsekreds, de særligt henvender sig til.

Naar en saa stor og med Rette anset Virksomhed som Fællesforeningen af Danmarks Brugsforeninger udsender et Festskrift havde adskillige sikkert ventet, at den anden Form var blevet valgt. Der havde her sikkert ligget en smuk Opgave i en Uddybelse f. Eks. af den ufuldkomne Konkurrences Problemer, et Omraade, hvor Fællesforeningen utvivlsomt ligger inde med en Masse interessante Oplysninger om Priser, Omkostninger og Mængder, og der havde her været et Omraade hvor Fællesforeningen og Nationaløkonomerne paa en udmærket Maade havde kunnet supplere hin-